

Milost, milosrdenství a pokoj od Boha Otce a Krista Ježíše, našeho Pána.

Hospodin jest můj pastýř, nebudu míti nedostatku.

Na pastvách zelených pase mne, k vodám tichým mne přivodí.

Duši mou očerstvuje, vodí mne po stezkách spravedlnosti pro jméno své.

Byť mi se dostalo jíti přes údolí stínu smrti, nebuduť se báti zlého, nebo ty se mnou jsi; prut tvůj a hůl tvá, toť mne potěšuje. (Ž 23)

EZ 218 Synu Otce nebeského

modlitba

Hospodine, přišli jsme tě poslouchat. Těší nás, když se tady usadíme, když se nám podaří soustředit, nemyslet na to, co nás jindy zatěžuje. Děkujeme ti, že nám v tom pomáháš, že naše zabíhavé myšlení teď a tady přidržuješ. Nezabíhají jen naše myšlenky, my celí jsme zabíhaví, nestálí, utíkáme ti k lákavějším cílům. Víme o tom, Bože. Víme, co děláme špatně, jenže vůle se vymanit je slabá. Bez tvé pomoci se toho moc nezmění. Proto máme z nedělního rána radost. Máme radost, že jsme si tady s tebou sjednali rande, máme radost, že jsme tady pohromadě a že nás touha být ti blízko spojuje.

Jsme ti vděční. Amen.

čtení: Žd 5,7–9

7 Ježíš za svého pozemského života přinesl s bolestným voláním a slzami obětí modliteb a úpěnlivých proseb Bohu, který ho mohl zachránit před smrtí; a Bůh ho pro jeho pokoru slyšel.

8 Ačkoli to byl Boží Syn, naučil se poslušnosti z utrpení, jímž prošel,

9 tak dosáhl dokonalosti a všem, kteří ho poslouchají, stal se původcem věčné spásy.

D 605 My vyznáváme

Text kázání: Sd 16,28–30

28 I volal Samson k Hospodinu a prosil: „Panovníku Hospodine, rozpomeň se na mne a dej mi prosím jen ještě tentokrát sílu, Bože, abych rázem mohl vykonat na Pelištejcích pomstu za svoje oči!“

29 Pak Samson pevně objal oba prostřední sloupy, na nichž budova spočívala, a vzezřel se proti nim, proti jednomu pravici a proti druhému levici.

30 A řekl: „Ať zhynu zároveň s Pelištejci!“ Napnul sílu, a dům se zřítil na knížata i na všecken lid, který byl v něm, takže mrtvých, které usmrtil umíraje, bylo víc než těch, které usmrtil zaživa.

Letos v lednu to bylo přesně 50 let, co se na Václavském náměstí upálil Jan Palach. Leden pominul, ale událost to je živá pořád. Ráda bych se tedy věnovala tématu oběti, a proto jsem taky vybrala jako text ke kázání závěr příběhu soudce Samsona.

Když se dnes používá slovo oběť, na veřejnosti, v médiích, myslí se prakticky vždycky ve významu vlastně posunutém. Jako oběť se označují lidé, kteří zahynuli při nějaké přírodní katastrofě, ale hlavně, nejčastěji, se mluví o obětech v souvislosti s teroristickým útokem. Takže kvůli stavu světa se tohle slovo používá docela často. Jenže vlastní význam tohoto slova je jinde! Oběť přece znamená aktivitu, je to čin záměrný! Zatímco ty takzvané oběti

útoku přece žádný záměr nemají. Jan Sokol je trefně nazývá pasivními protějšky – ať už nějakých pachatelů, nebo těch přírodních živlů, nebo jinak.

Nejdřív je ale třeba upozornit na původní význam oběti – ten je jednoznačně v rovině náboženské, oběť je ve svém pravýznamu součástí rituálu, obřadu. Úplně obecně, mimo Starý zákon, lze říct charakteristiku, že smysl oběti spočívá v působení na božstvo. Ovšem už sám termín působit na božstvo zavání kultem. A asi právě pro ten kultický podtext, a navzdory tomu, že ve Starém zákoně existují dost komplikované popisy jednotlivých typů obětí, jsou zde pasáže jednoznačně **proti** obětem, v prorockých knihách jsou rozličná varování – ve slovníku Adolfa Novotného se dozvíme, že jde o výraz lidské pýchy, že obětníci slouží hlavně sami sobě – ve smyslu obětního hodování, že tu jde i o souvislost s kananejskými kultury; dozvíme se tu také (Jeremjáš, Ezechiel), že Mojžíš žádný obětní systém nezavedl. I žalmy se považují za druh polemiky s obětí.

Já se chci ale právě věnovat, v souvislosti s Janem Palachem, té oběti lidské, oběti někoho za něco nebo za někoho. Je to jednoznačně oběť vědomá, lépe řečeno záměrná. A pro nás je asi určitě uchopitelnější než kultické oběti zvířat, protože má přesah do našeho světa.

A právě proto jsem vybrala starozákonní postavu soudce Samsona. Samson byl nazír, taky se říká *nazarejský*. Co to znamená? Nazír je zasvěcenec ke službě Hospodinu (Nu 6,5), nazírský slib skládali i rodiče za své ještě nenarozené děti. Za nazíra je kromě Samsona označován ještě prorok Samuel, taky Jan Křtitel. A že se nazírem stane právě Samson, to jeho matce, když otěhotněla, řekl anděl.

Pro nazíra platilo: vymezení vůči kultu – tedy i zákaz opojných nápojů (jde o polemiku s kultu, v nichž alkohol podněcuje vztah k božstvu), zákaz stříhat vlasy (zase vymezení vůči kultu – kupodivu obětovat vlasy božstvu bylo normální např. v Egyptě), nazír se taky nesmí dotýkat mrtvol. Samson nesplní ani jedno, je to postava rozporuplná. A anděl matce Samsona rovnou řekl, že Samsonovy hlavy se břitva nesmí dotknout. A taky jí řekl, že Samson začne vysvobozovat Izrael z rukou Pelištejců. Každý nazír ovšem neměl ve vlasech skrytu sílu. Samson ano, a on o tom věděl, té síly během života využil víckrát. Samsonův příběh je v knize Soudců popsán ve čtyřech kapitolách a já chci kvůli té souvislosti s obětí mluvit o samém závěru, o Samsonově konci. V tom závěru se stane něco nevídaného. Samsonova už několikátá milá – zrádná Delíla, nevěstka pelištejského původu, na něm vyzví, kde se bere jeho abnormální síla. Ustříhne mu kadeře, a umožní tak Pelištejcům, aby ho zajali. Ti ho zajmou a vypíchnou mu oči. Pelištejci, nepřátelé Izraelitů, velcí bojovníci, žili kulticky, jak bylo obvyklé. Uctívali boha Dágon, který musel mít přirozeně taky obrovský chrám. Knížata Pelištejců chystala pro svého boha obrovský obřad, chystala mu kultickou oběť, po níž se měla oddat slavnosti, což znamenalo radovánkám. A zajatý Samson jim měl posloužit k jejich nevázaným hrám. Nevázané hry! Radši si ani nepředstavovat, co se tím myslí, co asi se slepým Samsonem zamýšleli. Přivázali ho ke dvěma obrovským sloupům, které držely celý ten bezměrný Dágonův chrám. Co to muselo být za stavbu? A hlavně – co takovéto sloupy znamenaly pro Pelištejce? Opora celého božího chrámu, to je potažmo opora celého jejich světa! Bez toho chrámu by se jejich svět rozsypal. Ale jaký svět?! Svět bez výhledu do svobody, svět omezený, úzký. A samé jádro kultu. Když ty sloupy drží chrám, drží taky toho jejich boha. Pelištejci ho mají pod kontrolou. No ale proč je Samson přikurtován zrovna k nim? Klidně ho přece mohli přivázat ke stromu. Taky by jim neutekl. Ale on je přikován k sloupům, držícím chrám, který zosobňuje celý jejich svět, takže to, že mají Samsona právě tady, to má pro ně nedozírný význam. Samson si toho byl vědom a věděl taky, jak je chrám postaven. Věděl, co znamenají ty sloupy, ke kterým ho Pelištejci přivázali. Jak konstrukčně,

tak i nábožensky. A Samson si ví rady. Ví, jak vyváznout, ač paradoxně to vyváznutí pro něho znamená konec života. Modlí se proto k Bohu o sílu. A to nejen fyzickou.

Bůh Samsonovi sílu dá, vlasy mu už zase dorůstají. Strhne oba sloupy a s nimi se zřítí celý chrám a zavalí 3000 Pelištejců. Takže ta síla, co Bůh Samsonovi dá, není jen ta fyzická. Dá mu sílu k tomu, aby pod chrámem zahynul. Spolu s Pelištejci. Samson zemřel, ale nestal se Pelištejcům otrokem, jak si představovali. Samson naopak tím zcela absurdním způsobem udělá krok do svobody. To je možná ten hlavní, základní význam skutečné, záměrné oběti. Oběti za někoho či za něco. Tady se hodí upozornit, že existují určité znaky, které dávají Samsona dohromady s Ježíšem. I matce Samsona i matce Ježíše řekne Boží posel, že se jí narodí dítě. A oba vysvobodí svůj lid – Samson z rukou Pelištejců, Ježíš z rukou jejich hříchů. Oba se za svůj lid obětují.

Když měli Pelištejci nad Izraelity převahu, což bylo několikrát, jejich náboženství jim dovoľovali – klidně se modlete, ale sloužit budete nám. Co nám tohle připomíná? Klidně si chod'te si do kostela, aspoň tam budete pěkně ukryti. Modlete se, jak chcete, ale veřejně se budete klanět nám. To je doba minulá, to je doba Jana Palacha.

Od jeho upálení to bylo letos v lednu 50 let. Jan Palach byl taky v zajetí, taky ho komunistický modloslužebný systém nutil se klanět. Nespáchal ale proto sebevraždu, není sebevrah, jak jsem už taky slyšela. Podstoupil vědomou obět'; obět' za čím dál víc umlkající a rezignovaný národ. Snad se dá i říct biblicky, že to byla obět' za hřichy lidí. Nebo je to moc troufalé?

Milí přátelé, takže otázka, která musí na závěr přijít: Co my? Neznabohy nechme stranou, neznaboh se dokáže určitě obětovat zrovna tak. Jak je to s námi křesťany? Co nám slovo obět' říká? Pro co bychom se chtěli, pro co bychom byli schopni se obětovat? Nemusí jít vždycky o život. Jde o můj čas, o mé peníze. A není vůbec nemístné ptát se, co moje obět' přinese mně. To je velmi důležitá otázka. Co obět' přinesla umírajícímu Jana Palachovi? Přinesla smysl sama v sobě. I když je to paradox, i když je to strašně těžko představitelné, smysl je i tam, kde jde o obět' naprosto krajní, vedoucí za hrob. Palachova smrt byla ovšem tenkrát obraz zoufalství, protože národ se nevzchopil.

No dobře, jenomže po 20 letech nastal zázrak a Palachova obět' nás probrala.

Ano, jistě lze, racionálně vzato, konstatovat, že lidská obět' smysl nemá. Protože vypadá velmi často na první, možná i druhý pohled marně, protože z ní ční absurdita, a zoufalství. Tak to bylo s Palachem. Tak to bylo se Samsonem. A tak to bylo s Ježíšem Kristem. „Zemřel živý člověk a mrtví zůstali žít.“ (Bohdan Mikolášek..) Jenomže krok ke smrti je absurdně krok k Boží svobodě. Je to strašně těžké, ale je dobře o tom aspoň vědět. Jan Palach se obětoval za jeden celý národ. To je obrovská věc.

Ale Ježíš Kristus obětoval svůj život za hřichy všech. To je ještě úplně jiná rovina. Oběti dal nový rozměr a taky a hlavně nový smysl.

Aby obět' měla smysl, musí v ní totiž být láska. Amen

EZ 472 Ježíši můj milý 1, 3–6

ohlášky

Svítá 25 Byl jsi tam?

přímluvná modlitba, Otčenáš

poslání: Vždyť Bůh řekl: ‚Nikdy tě neopustím a nikdy se tě nezřeknu.‘
Proto smíme říkat s důvěrou: ‚Pán při mně stojí, nebudu se bát. Co mi může udělat
člověk?‘ (Žd 13,5–6)

požehnání: Hospodin tě povede neustále, bude tě sytit i v krajinách vyprahlých, zdatnost dodá
tvým kostem; budeš jako zahrada zavlažovaná, jako vodní zřídlo, jemuž se vody neztrácejí.
(Iz 58,11)

EZ 486 Svaté Boží požehnání